

## 14. Maaparanduse ja infrastruktuuri arendamine 1999. aastal

### Helju Hubel

1999. aastal andis riik taludele maaparandusabi 4 mln 504 tuhat krooni, mille eest ehitati 465,4 ha kuivendussüsteeme, 15 km teid ja 116 joogiveekaevu ning tehti 176,2 ha kultuurtehnilisi töid. Objekte finantseeriti riiklikest vahenditest 80 protsendi ulatuses. Ülejäänud 20 protsenti tasusid talupidajad omavahenditest, kusjuures selle katteks arvati ka talupidaja enda tehtud tööd või üleantud materjalid. Elektriliinide rekonstrueerimise ja ehituse eelarvest toimus põhiliselt elektrivõrkudega liitumismaksu tasumine. 1. jaanuari 1999. aasta seisuga oli maaparandusbüroodes registreeritud talupidajate rahuldamata avaldusi maaparanduse, teede, kaevude, elektritööde tegemiseks 4750, aasta jooksul laekus veel 475 avaldust. Nendest rahuldati aasta jooksul 641 (12,2%), on ehitamisel 75 juhul (1,4%) ja jäi rahuldamata 4543 (86,4%) avaldust.

Suureks abiks viimase 5 aasta jooksul on olnud Maailmapanga laenu abiga tehtavad drenaaži korrastustööd. Alates 1997. aastast katab Maailmapank ehitustööde maksumusest 60% ja projekteerimistööde maksumusest 80%, ülejäänud kulutused kannavad Eesti Vabariik ja maakasutajad. Maakasutajad tasuvad 20% ehitustööde maksumusest. 1999. aastal korrastati 21 objektil kokku 21 531 ha ulatuses drenaaživõrke ja projekteeriti juurde 15 objekti kogupindalaga 10 797 ha.

Maaparandussüsteem või selle osa on maatüki oluline osa ja kuulub maaomanikule. Sellest tulenevalt antakse kõik piirkondlike maaparandusbüroode bilansis olevad maaparandussüsteemid või nende osad maa tagastamisel või asendamisel üle maaomanikule, kellele kuuluval maal need paiknevad. 31. detsembri 1999. aasta seisuga on aktiga üle antud kuivendussüsteeme kokku 127 490 ha, mis moodustab maaparandusbüroode bilansis olevatest kuivendussüsteemidest ca 20%. 1999. aasta jooksul anti üle 34 394 ha kuivendussüsteeme. Maaparandussüsteemide vastuvõtmisega võtab maaomanik enesele kohustuse hoida maaparandussüsteemid korras.

Maaparandussüsteemid hõlmavad enamasti mitme maaomaniku maid. Nende korrashoid on võimalik ainult ühistööna ja selle organisatsiooniliseks vormiks on maaparandusühistud. 31. detsembri 1999. aasta seisuga oli registreeritud kokku 93 maaparandusühistut. Neid toetati 1999. aastal 2104 tuhande krooni ulatuses (valmistati ette ja vormistati nende asutamisdokumentatsioon, korraldati ühistu juhtide koolitust, varustati ühistuid nende tegevuse alustamiseks vajalike väikevahendite ja õppekirjandusega). Paraku on aga maaparandusühistud veel arenemisjärgus, nad on suhteliselt väikesed, tegutsevad omaette, nende materiaalne vastutus on väike või sageli puudub üldse. Organisatsioon on süsteemina välja kujunemata, puudub keskne juhtimine, kes koordineeriks ja abistaks ühistuid. Õppeseminaride käigus tehti ettepanek luua piirkondlikud maaparandus- ja veeühistute liidud, kusjuures lisaks maaparandusele on otstarbekas ühendada mitmeid maa, vee, loodushoiu, maastikukujundamise ja keskkonnakaitse funktsioone mitteriiklikul tasemel.

Riigi hooldusel olevate veejuhtmete korrashoiu kohta on välja antud Eesti Vabariigi Valitsuse 14.10.1994. aasta määrus nr 369, kus on toodud riigi poolt korrashoitavate eesvoolude nimekiri. Nimekirjas toodud eesvoolude kogupikkus on 6960,8 km. Eespool nimetatud veejuhtmetele tehti 1999. aastal 211,3 km ulatuses (3% kogupikkusest) suuremahulisi remonttöid: setete eemaldamist, kallaste kindlustamist ja taastamist, truupide remonti jt. töid kokku 3 mln 401 tuhande krooni eest. Väiksemamahulisi hooldustöid tehti 4 mln 600 tuhande krooni eest 699,9 km ulatuses (10% kogupikkusest).

Küla infrastruktuuri arengus olulise tähtsusega regionaalobjekte toetati riigi poolt 1999. aastal 2 mln 618 tuhande krooniga ning riigi äriühingute ja eelarveliste asutuste maaparandusobjektide renoveerimist 881 tuhande krooniga.

Happelisi muldi lubjati 1999. aastal 17 626 ha-l 16 mln 900 tuhande krooni eest. Sel aastal lubjati põlde, mille happesuse näitaja  $\text{pH} \leq 6,0$ . Soome Keskkonnaministeeriumi ja Eesti Põllumajandusministeeriumi vahelise kokkuleppe raames soetati 1999. aastal happeliste muldade lubjamiseks 3 laoturit. Vastavalt nimetatud lepingutele tasus Soome Keskkonnaministeerium laoturite maksumusest 50% (Eesti riigile on see tagastamatu välisabi) ja Eesti Põllumajandusministeerium 50%.

Koostati maaparanduse rakenduslikke uurimistöid järgmistel teemadel:

1. dreenaazi eksploatatsiooniliste ja hüdrooloogiliste parameetrite uurimine ning maaparandustööde efektiivsusarvutuste meetodiliste aluste väljatöötamine;
2. maaparandusuuringud Tooma Sookatsejaamast 1910. aastast Eesti Maaviljeluse Instituudini 1998. aastani;
3. meetodilised soovitusel lubiväetiste laotamise kvaliteedi kontrollimiseks Eestis;
4. lubiväetiste hankimise, laadimise, hoidmise ja laotamise tehnoloogiate ning seadmete täiustamine happeliste muldade lubjamiseks Eestis;
5. kohaliku teeregistri koostamine ning erateede ehitamiseks ja hooldamiseks teeühistute kavandamise pilootprojekt Palamuse valla kohta.